

(६) एतेष्वारण्यपशुषु आक्षेपवादिनां पूर्वपक्षिणां मत-
मुपन्यस्यति । “तदाहुः । अपशवो वा एते । यदारण्याः ।
यदारण्यैः सः स्थापयेत् । क्षिप्रे यजमानमरणं मृतं हरेयुः ।
अरण्यायतना ह्यारण्याः पशव इति । यत्पशूनालभेत । अन-
वरुद्धाः अस्य पशवः स्युः । यत्पर्यग्निकृतानुत्सृजेत् ॥ ३ ॥ यज्ञ-
वैशसं कुर्यात्” इति । तत्रैष्वारण्यपशुष्वक्षेपवादिन एव
‘आहुः’ । ये ‘एते’ कर्मयोग्याः, पशवो न भवन्ति पशुकार्या-
भावात् । तथाहि किमेते पशवः समाप्तिपर्यन्तमनुष्ठेयाः
किंवा तेषामारम्भ एव माभूत् । अथवा प्रारम्भानां तेषां
पर्यग्निकरणादूर्ध्वमुत्सर्ग इति विचारणीयं । तत्र समाप्तिपर्यन्तं
प्रयोगे ‘क्षिप्रे’ स्वल्प एव काले, ‘मृतं यजमानं’, दाहार्थमारण्ये
पुत्रादयो ‘हरेयुः’, आरण्यपशुबधस्याल्पायुष्यहेतुत्वात् । य-
स्मादारण्यानां पशूनामारण्यमेवायतनं, अतो यजमानस्यापि
तत्रैवायतनं भवति । नापि द्वितीयः पक्षो युक्तः । आरण्याना-
मालम्भाभावे यजमानेन ‘पशवः’, न प्राप्येरन् । पर्यग्निकर-
णादूर्ध्वमुत्सर्गे तु पशुप्रयोगसमाप्त्यभावाद्यज्ञविघातं कुर्यात् ॥

(७) अत्र समाधानवादिनां मतं दर्शयति । “यत् पशू-
नालभते । तेनैव पशूनवरुन्धे । यत्पर्यग्निकृतानुत्सृजत्ययज्ञवै-
शसाय । अवरुद्धा अस्य पशवो भवन्ति । न ‘यज्ञवैशसं’, भवति ।
न ‘यजमानमरणं मृतं’, हरन्ति” इति । आरण्यान् ‘पशून्’,
आलब्धुमुपाकरणं करोति तेनालम्भदोषाभावात् पशुप्राप्ति-
र्भवति । उपाकृतेषु पर्यग्निकरणस्यानुष्ठितत्वात् । ‘यज्ञवैशसं’,